

Názov vyučovacieho predmetu	Občianska náuka
Počet vyučovacích hodín v ročníkoch	33 + 33 + 33 + 0 - 99 hodín
Stredná odborná škola	Stredná priemyselná škola elektrotechnická Plzenská 1, 08001 Prešov
Názov ŠVP	26 elektrotechnika
Názov ŠkVP	elektrotechnika
Študijný odbor	2675 M elektrotechnika
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie – SKKR/EKR 4
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Platnosť učebných osnov	Od 1. 9. 2025 počnúc 1. ročníkom

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Obsah výučby vychádza zo vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“. Na túto vzdelávaciu oblasť ŠVP vyčlenil 1 hod. týždenne v každom ročníku okrem štvrtého.

Predmet *občianska náuka* svojím obsahom nadväzuje na učivo základnej školy, rozvíja, rozširuje a prehľbuje ho. Jeho obsah je štruktúrovaný do tematických celkov. Vedomosti a zručnosti, ktoré žiaci získajú pri štúdiu v tomto predmete, veľmi úzko súvisia s ich praktickým životom.

Učivo sa skladá z rôznych humanitných a sociálno-vedných disciplín, ako sú psychológia, sociálna psychológia, sociológia, politológia, teória štátu a práva, etika, estetika, filozofia. Vzdelávacia oblasť rozvíja osobnosť človeka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej sa prelínajú úcta k človeku, k prírode, spolupráca, národné hodnoty. Vychováva k vlastenectvu a posilňuje rešpekt k základným princípom demokracie a tolerance. Pripravuje mladých ľudí pre život v harmonických a stabilných vzťahoch v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe, medzi národmi.

Predmet vedie žiakov k tomu, aby základné komunikačné spôsobilosti a personálne vzťahy budovali na základe tolerance, aby si získali a osvojili teoretické vedomosti a zručnosti v rôznych oblastiach spoločenského života aby tieto mohli využiť aj v občianskom živote.

Metódy, formy a prostriedky vyučovania majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujeme také stratégie vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolurozhodovať a spolupracovať, učiteľ zase má povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepším výkonom, podporovať jeho aktivity všeobecne, ale aj v oblasti zvýšeného záujmu v rámci študijného odboru.

Žiaci majú možnosť spájať a využívať poznatky z viacerých častí učiva v rámci medzipredmetových vzťahov. Predmet *občianska náuka* je veľmi úzko previazaný s predmetmi slovenský jazyk a literatúra, dejepis, sčasti aj etická a náboženská výchova

Hodnotenie žiakov bude založené na kritériách hodnotenia v každom vzdelávacom výstupe.

Klasifikácia bude vychádzať z pravidiel hodnotenia tohto školského vzdelávacieho programu. Použijú sa adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia.

Prehľad obsahových štandardov

1. Človek ako jedinec a spoločnosť
2. Demokratizácia spoločnosti
3. Filozofické názory a ich odraz v živote človeka

Popis obsahových štandardov

Predmet svojím obsahom pomáha žiakom orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebaopoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia. Štátny vzdelávací program pre tento predmet je určený štvorročným a päťročným študijným odborom stredných odborných škôl.

Ciele predmetu

Žiaci:

- pochopia jedinečnosť a neopakovateľnosť každého človeka v spoločnosti,
- utvoria si vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- akceptujú vlastnú osobnosť a osobnosť druhých ľudí,
- zorientujú sa v spoločenských, politických a právnych faktoch, tvoriacich rámec každodenného života,
- uvedomia si práva a povinnosti občana Slovenskej republiky,
- rešpektujú základné princípy demokracie a tolerancie,
- uplatnia vhodné komunikačné prostriedky k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov, k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- nadobudnú rešpekt ku kultúrnym, náboženským a iným odlišnostiam ľudí a spoločenským,
- zvládnu základný kategoriálno-pojmový aparát filozofie,
- prezentujú filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- rešpektujú a uplatňujú mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania a prebratie zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

KĹÚČOVÉ KOMPETENCIE

a) Spôsobilosť konať samostatne v spoločenskom a pracovnom živote

Absolvent má:

- logicky a reálne zdôvodňovať svoje názory, konania a rozhodnutia,
- porovnať formálne a neformálne pravidlá, zákonitosti, predpisy, sociálne normy, morálne zásady, vlastné a celospoločenské očakávania v systéme, v ktorom existuje,
- identifikovať priame a nepriame dôsledky svojej činnosti,
- vybrať si správne rozhodnutie a cieľ z rôznych možností,
- vysvetliť svoje životné plány, záujmy a predsavzatia,

- popísať svoje ľudské práva, popísať svoje povinnosti, záujmy, obmedzenia a potreby,
- definovať svoje ciele a prognózy,
- určiť zdroje osobného a spoločenského života a ich očakávaný vývoj,
- zdôvodňovať svoje argumenty, riešenia, potreby, práva, povinnosti a konanie.

b) Spôsobilosť interaktívne používať vedomosti, informačné a komunikačné technológie, komunikovať v materinskom a cudzom jazyku

Absolvent má:

- správne sa vyjadrovať v materinskom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- spoľahlivo sa vyjadrovať v cudzom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- identifikovať, vyhľadávať, triediť a spracovať rôzne informácie a informačné zdroje,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov,
- kriticky hodnotiť získané informácie,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- pracovať s elektronickou poštou,
- pracovať s rôznymi pokročilejšími informačnými a komunikačnými technológiami.

c) Schopnosť pracovať v rôznorodých skupinách

Absolvent má:

- prejavíť empatiu a sebareflexiu,
- vyjadriť svoje pocity a korigovať negatívu,
- pozitívne motivovať seba a druhých,
- ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- stanoviť priority cieľov,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií a úloh pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- prezentovať svoje myšlienky, návrhy a postoje,
- konštruktívne diskutovať, aktívne predkladať progresívne návrhy a pozorne počúvať druhých,
- budovať a organizovať vyrovnanú a udržateľnú spoluprácu,
- uzatvárať jasné dohody,
- rozhodnúť o výbere správneho názoru z rôznych možností,
- analyzovať hranice problému,
- určovať najvzácnejšie rysy problému, rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, kritéria pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi,
- samostatne pracovať a riadiť práce v menšom kolektíve,
- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- dôslednosťou a zodpovednosťou pri riešení pracovných povinností,

- samostatnosťou pri práci, samostatným riešením bežných úloh,
- kreatívnym myslením,
- schopnosťou integrácie a adaptability,
- organizačnými a komunikatívnymi vlastnosťami,
- vhodným sociálnym správaním a prejavmi,
- sebadisciplínou a mobilitou,
- potrebnou dávkou sebadôvery a pozitívnym prístupom k povinnostiam.

Rozvíjané digitálne (DigComp 2.2) kompetencie:

Absolvent dokáže:

- formulovať konštruktívne a zdvorilé odpovede a zhodnotiť svoju digitálnu stopu s ohľadom na reputáciu
- aplikovať ergonomické zásady a riadiť čas strávený pred obrazovkou (digital well-being)
- zhodnotiť environmentálny dopad digitálnych návykov a aplikovať postupy na ekologickú likvidáciu e-waste
- eticky a efektívne využívať generatívne AI nástroje na podporu učenia, pričom kriticky preveruje a cituje ich výstupy,
- analyzovať prvky dezinformácií a hodnotiť spoľahlivosť online zdrojov na základe autority a referencií

Rozvíjané kompetencie v oblasti udržateľnosti:

Absolvent dokáže:

- aktívne konať v záujme dosiahnutia zmeny (spolupráca na projektoch, angažovanosť) a identifikovať svoj osobný potenciál.
- orientovať v politickom systéme a pochopiť vplyv legislatívy na udržateľnosť (napr. klimatické zákony).
- identifikovať a modelovať komplexné závislosti a spätné väzby v environmentálnych alebo sociálnych systémoch
- pochopiť medzigeneračnú spravodlivosť a solidaritu pri rozdeľovaní zdrojov (napr. uhlíkový rozpočet).
- identifikovať riešenia na prevenciu a prispôsobenie sa (adaptáciu) už existujúcim environmentálnym a sociálnym zmenám
- Rozvoj podnikateľských kompetencií:

Rozvíjané podnikateľské kompetencie:

Absolvent dokáže:

- uvedomiť etické zásady a výzvy udržateľného rozvoja,
- chápať sociálne a hospodárske príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ, organizácia či spoločnosť,
- identifikovať príležitosti a navrhovať riešenia,
- robiť základné rozhodnutia a prevziať iniciatívu,
- spolupracovať v tíme a učiť sa zo skúseností.

Rámcový rozpis učiva	
Občianska náuka 1. ročník	33 hodín
Človek ako jedinec	14 hodín
Podstata ľudskej jedinečnosti, psychika	
Vnímanie, pozorovanie	
Pamäť, myslenie	
Emócie	
Osobnosť človeka, identita	
Temperament	
Schopnosť, motívy a postoje	
Učenie a duševná hygiena	
Zdravie a stres, jeho príčiny a dôsledky	
Poradenstvo a jeho význam	
Človek a spoločnosť	19 hodín
Proces socializácie, sociálne vzťahy	
Sociálne skupiny, sociálne roly	
Medziľudská komunikácia	
Sociálne procesy, rodina a škola	
Funkcia rodiny, typy rodiny	
Partnerské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo	
Škola, rola žiaka a pedagóga	
Práva a povinnosti v škole, školská samospráva	
Voľný čas - aktivity, záujmy mladých ľudí	
Rovesnícke skupiny, spoločenské organizácie a inštitúcie	
Sociálne fenomény, kultúra a kultúrna identita	
Normy správania a deviácia v spoločnosti	
Sociálne problémy v spoločnosti (kriminalita, extrémizmus)	
Občianska náuka 2. ročník	33 hodín
Občan a štát	12 hodín
Vznik a podstata práva (vznik, vývoj, právne normy)	
Štát a jeho znaky, typy štátu, formy vlády	
Podstata právneho štátu a jeho základné znaky	
Ústava SR	
Demokracia a jej princípy	
Občianstvo človeka	
Štátna moc, del'ba štátnej moci v spoločnosti	
Zákonodarná a výkonná moc	
Súdna moc a ochrana ústavnosti	
Regionálna správa a samospráva	
Volebný výber, politický systém na Slovensku	
Ľudské práva	
Definícia, štruktúra ľudských práv a ich generácie	5 hodín
Vnútroštátna ochrana ľudských práv	
Medzinárodná ochrana ľudských práv	

Dokumenty na ochranu ľudských práv	
Sociológia	7 hodín
Problém pohybu v makrosociálnych a mikrosociálnych skupinách	
Sociálny vplyv	
Sociálne zmeny, sociálne krízy	
Migrácia	
Rasizmus a xenofóbia	
Vojenské konflikty a terorizmus	
Globálne problémy dnešného sveta	4 hodiny
Globalizácia, globálny obchod	
HIV/AIDS	
Detská práca, chudoba	
Humanitárna a rozvojová pomoc	5 hodín
Humanitárna pomoc, humanitárne právo	
Humanitárna akcia, humanitárny projekt	
Rozvojová pomoc	
Význam poznatkov OBN pre praktický život	
Občianska náuka pre 3. ročník	33 hodín
Filozofia a jej atribúty	5 hodín
Filozofia a mýtus	
Filozofické otázky a zdroje filozofických úvah	
Filozofické disciplíny	
Filozofia, veda, náboženstvo, umenie a ideológia	
Dejinno-filozofický exkurz	19 hodín
Periodizácia dejín filozofie	
Staroveká filozofia- orientálna (India, Čína)	
Antická grécka filozofia- Milétska škola, pytagorejci	
Antická grécka filozofia (Eleatska škola)	
Klasické obdobie – Sokrates	
Klasické obdobie – Platón	
Klasické obdobie – Aristoteles	
Helenizmus – skepticizmus, stoicizmus, epikureizmus	
Antická rímska filozofia – Seneca, Epiktetos, Marcus Aurelius	
Stredoveká filozofia – patristika (sv. Augustín)	
Stredoveká filozofia – scholastika (Tomáš Akvinský)	
Renesančná filozofia – Galileo, Koperník, Bruno	
Novoveká filozofia – Bacon	
Francúzske osvietenstvo – encyklopedisti, Montesquieu	
Nemecká klasická filozofia – Kant	
Nemecká klasická filozofia – Hegel	
Súčasná filozofické smery – neotomizmus, neopozitivismus, pragmatizmus	
Religionistika	9 hodín
Náboženstvo a jeho atribúty	
Náboženská viera, symboly, praktiky a prejavy	
Kresťanstvo	

Svetové náboženstvá	
Islam, hinduizmus	
Alternatívne náboženské prejavy – nové náboženské hnutia	
Sekta, kult, tolerancia	

Postupnosť v radení tematických celkov a rozsah vyučovania jednotlivých tém v rámcovom rozpise učiva nepredstavuje chronologické a záväzné členenie, ale len obsahovo a logicky usporiadaný systém učiva.

Vyučujúci môže vo vzdelávacom pláne upraviť rozsah vyučovacích hodín určený učebnými osnovami. Vyučujúci vypracuje vzdelávací plán výučby v členení na jednotlivé vyučovacie jednotky (jednohodinovka, dvojhodinovka a pod.).

Vzdelávací plán schvaľuje predmetová komisia a prerokuje pedagogická rada.